

Interdisciplinární kolokvium o Jazzové sekci „Nedejte se – nedáme se – existujeme!“

Michal Louč

Velká pozornost byla v letošním roce věnována výročí 40 let od vzniku Charty 77. Zajímavých kulatých výročí si však připomínáme více, například 30 let od odsouzení pěti představitelů Jazzové sekce v rámci posledního velkého politického procesu v komunistickém Československu. V souvislosti s tímto výročím se Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) a Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.²³⁵ uspořádali 21. září 2016 interdisciplinární kolokvium „*Nedejte se – nedáme se – existujeme!*“²³⁶

Náměstek ÚSTR Ondřej Matějka v úvodu poukázal na nesporný význam Jazzové sekce, jejíž historie a činnost je však probádána mnohem méně než v případě společenských jevů spojených s undergroundem. Kolokvium by tak mohlo být nejen příležitostí k setkání odborníků zabývajících se Jazzovou sekcí, ale i impulzem k dalšímu výzkumu. Petra Čáslavová z Ústavu pro českou literaturu dodala, že cílem kolokvia nebylo ani tak přinesení nových vědeckých poznatků, jako spíše shrnutí a sdílení výsledků dosavadního bádání.

Kolokvium bylo rozděleno do tří hlavních částí. První byla zaměřena na historii Jazzové sekce. Historik Peter Bugge (Aarhus University) se v příspěvku *Padesát odstínů šedi. Jazzová sekce mezi zákonností a disidentstvím* zabýval pojmem „šedá zóna“ a jeho vhodností pro vysvětlení přerodu Sekce z oficiálně uznané organizace v organizaci, jejíž činnost byla násilně ukončena a vedoucí představitelé kriminalizováni. Postupný přerod Jazzové sekce v organizaci kulturní opozice byl hlavním tématem navazujícího příspěvku Jiřího Sládka (Lidové noviny). Ten její existenci rozčlenil na dobu nekonfliktní (1971–1976), období přerodu (1976–1982), kdy se Sekce otevřela progresivním uměleckým směrům a závěrečný zápas o přežití po roce 1982. V závěru úvodního bloku německý historik Rüdiger Ritter

²³⁵ Akce byla součástí projektu Veřejné a soukromé jako téma multidisciplinárního výzkumu Strategie AV21 Akademie věd ČR.

²³⁶ Záznam konference je možné shlédnout na Youtube v kanálu Ústavu pro studium totalitních režimů.

(Forschungsstelle Osteuropa Bremen) představil sbírky FOB v oblasti kulturních organizací socialistického Československa a zároveň přítomně pozval na výstavu *Složitě hledání rovnováhy. Jazzová sekce, moderní umění a hudba v Československu*, na jejímž vzniku se podílel.

Druhý konferenční blok se zaměřil na proces s Jazzovou sekcí. Sociální antropolog Michal Louč (Univerzita Pardubice) hovořil o perzekuci Jazzové sekce ve vzpomínkách pamětníků, jejichž vzpomínky zaznamenal metodou orální historie. Kromě samotného procesu se zaměřil na také další formy útlaku, situaci členů Sekce v regionech, či na silnou mezinárodní podporu, které se Sekci dostalo. Vlasta Mádlová (Masarykův ústav a Archiv AV ČR) přítomně seznámila s materiály Výboru na ochranu nespravedlivě stíhaných (VONS), které jsou dostupné ve sbírkách knihovny Libri prohibiti. Historik Protop Tomek (Vojenský historický ústav) ve svém příspěvku popsal, jak o procesu s Jazzovou sekcí informoval zahraniční rozhlas (Svobodná Evropa, Hlas ameriky, BBC, Deutschlandfunk a další). Mimo jiné zdůraznil význam individuálních aktérů, například manželů Čerovských, získávajících informace telefonicky od právníka Josefa Průši, dále spolupracovníka Hlasu Ameriky ve Vídni Ivana Medka, nebo zpravodaje Hlasu ameriky Jolyona Neagela. Blok uzavřela historička Barbara Day (UPCES UK), která se zaměřila na široké aktivity Vzdělávací nadace Jana Husa (Jan Hus Educational Foundation) na podporu pronásledovaných členů Jazzové sekce, zejména na osobu Jessici Douglas-Home, která byla hlavní iniciátorkou a organizátorkou těchto akcí.

Poslední odpolední blok byl věnován uměleckým aktivitám Jazzové sekce. Muzikolog Jan Blüml (Univerzita Palackého) se zabýval vlivem Jazzové sekce na rozvoj československé hudební kultury. Velmi zajímavé bylo jeho přiblížení širokých regionálních aktivit Jazzové sekce, v tomto případě zejména v Olomouci a okolí. Aleš Opekar (Český rozhlas, PopMuseum) ve svém příspěvku okomentoval význam Jazzové sekce pro rozvoj české rockové hudby. Od zájmu o jazzovou hudbu se totiž Sekce během své existence významně odklonila, což doložil na případu festivalů Pražské jazzové dny.²³⁷ Mimo jiné připomněl význam jazzrockových dílen a podpory amatérských alternativních hudebních skupin. Zajímavé bylo autorovo zjištění, že

²³⁷ Více viz KOUŘIL, Vladimír. Jazz – menšinový žánr Jazzové sekce?. [Online] Dostupné z URL: <<https://www.magazinuni.cz/ruzne/jazz-mensinovy-zanr-jazzove-sekce/>> [Cit. 2017-11-01].

zatímco Jazzová sekce čelila rostoucí represi a nakonec kriminalizaci svých členů, komunistický režim začal sám pořádat akce velmi podobného charakteru (obnovené Beatsalony, rockové maratony, Rockfesty uspořádané přímo v Paláci kultury). Marie Klimešová (Univerzita Karlova) hovořila o bohatých aktivitách Jazzové sekce v oblasti výtvarného umění, což ilustrovala na příkladu publikací vydávaných v edicích *Situace* a *Jazzpetit*. Petra Čáslavová (Ústav pro českou literaturu AV ČR) představila publikační aktivity Jazzové sekce, které se staly jádrem její činnosti po zákazu Pražských jazzových dnů v roce 1982. Popsala náročnou organizaci rozsáhlé vydavatelské činnosti, která vznikala prací dobrovolníků. Mimochodem Sekcí vydané knihy měly skutečně velký čtenářský dosah a mnohdy se půjčovaly z ruky do ruky. Neméně zajímavé bylo vysvětlení, jakým způsobem se organizaci dařilo vyhýbat zásahům cenzury. Řada jí vydaných titulů totiž stojí na pomezí oficiální literatury a samizdatu, přičemž v závěru se jednalo o skutečně ilegálně vydávané tiskoviny. Jitka Kybalová přítomné seznámila s výsledky svého orálně historického výzkumu o ženách Jazzové sekce.

Konferenci uzavřela závěrečná diskuse o „bílých místech“ ve výzkumu Jazzové sekce. Peter Bugge byl pro podrobnější výzkum obyčejných členů a členek, nebo aktivit Sekce v regionech a na Slovensku. Bývalý tajemník Jazzové sekce Vladimír Kouřil navrhl zkoumání jejího vlivu na rozvoj jazzové hudby. Bývalý člen výboru Tomáš Křivánek zmínil zahraniční podporu a okolnosti smrti vlastníka sekčního sídla pana Kupky. Michal Louč uvedl, že máme relativně dobře zmapovány vzpomínky vedení Jazzové sekce, neplatí to však o lidech, kteří organizaci opustili, o členech v regionech, domácích a zahraničních sympatizantech a podporovatelích, či dokonce představitelích režimu, kteří se podíleli na její likvidaci. Dle Rüdigerera Rittera příklad Jazzové sekce ukazuje, že dříve oblíbený koncept totalitarismu má své slabé stránky. Kromě vlivu Sekce na rozvoj jazzové a rockové hudby jej zajímaly rovněž mezinárodní kontakty jejích členů na Západ a Východ.

Na závěr uveďme, že v průběhu konference Michal Louč představil novou tematickou webovou stránku ÚSTR *Jazzová sekce 1971–1988 – Historie*,

vydavatelství a dokumentace.²³⁸ Návštěvníci si rovněž mohli po celý den prohlédnout výstavu *Jazzová sekce 1971–1988*.²³⁹

²³⁸ Jazzová sekce 1971–1988 – Historie, vydavatelství a dokumentace. [Online] Dostupné z URL: < <https://www.jazz.ustrcr.cz> > [Cit. 2017-11-01].

²³⁹ Více viz Jazzová sekce 1971–1988. [Online] Dostupné z URL: < <http://jazzova-sekce.cz/vystava/> > [Cit. 2017-11-01].